

Kipeckelt szájjal ült, jobban mondva feküdt a páciens a fogorvosi székben, s neki úgy tűnt, mintha már egy évezred óta. Régi koronájától, hídjától végre megszabadította már a fogorvosnő, igaz, a betegnek még mindig a fülében zúgott a fűró sistergése. Most éppen egy vakolókanalat toltak a szájába, és várni kellett, míg az eperízű „malter” megköt. Az orvosnőnek tartania kellett a lenyomatos kanalat a beteg szájában, amíg megszilárdul az anyag, csak hát ő nem érezte azt, amit a páciens: az ő különben is megdolgozott ínyének már enyhén szólva nem volt ínyére a kanál nyomása. A beteg nyugtalanságát látva az orvosnő megkérdezte: „Minden rendben? Kényelmesen fekszel?” Erre lett volna mit válaszolnia a betegnek, aki egyben a doktornő nővére is volt, csak hát a vakolókanál nem engedte. Hirtelen az jutott eszébe, hogy visszajelzésképpen mindjárt egy igazi testvérieset harap kis húga gumikesztyűs ujjába, hogy kvittek legyenek a fájdalomkőzésben. Csakúgy, mint gyerekkorukban. S erre a gondolatra elnevette magát. Rázta a vakolókanalas kacagás, s ez a nevetés átragadt fehér köpenyes hűgára is. Már-már a lenyomat megkötése forgott kockán, de egyikük sem tudta abba hagyni a nevetést. Később kiderült, hogy a fogorvos húgnak is éppen ugyanaz jutott eszébe, s már-már féltetni kezdte az ujját. Az asszisztensnő értetlenül nézte a beteg és orvosa eddig még soha nem tapasztalt reakcióit, majd kapcsolt, és hirtelen előkapta mobilját: „Ezt le kell fotóznom – mondta –, s a képet ki kell tenni Facebookra, mert ennél jobb reklámja nem is lehetne a cégünknek.”

Mindez nem itthon történt, hanem a messzi Kaliforniában, ahová nagycsaládunk legkisebb leánya kiszakadt. S mi tagadás, a virtuális testvéri kapcsolat, a skype-olás nem kedvez a fogászati beavatkozásoknak, aztán ha egyik-másik testvér nagy ritkán arrafelé repül látogatóba, szinte ki sem tud szállni a fogorvosi székéből, annyira a behoznivaló.

Spiritualitás a fogászatban

Transzcendencia és immanencia a gyógyításban

Rendhagyó interjú Dr. Vörös Magdolna fogorvossal

(avagy hogyan lesz a fogorvosok réméből rémesen jó „fogorvos”)

Szóval, amint egy újabb szurkapiszkára vártam a húgom rendelőjében téblábolva, íróasztalán egy konferenciameghívó szórólapjára lettem figyelmes: „A holisztikus fogászat gyógyító kezei”. Gyorsan lapozni kezdtem emlékezetem szótárában, hogy ezt az ezoterikus ízű szót lefordítsam. A holisztikus gyógyászat hiányát már több ízben megszenvedtem. Legutóbb, amikor

az egyik külföldi klinikán, miközben a vesémet gyógyították, totálkáros lett az emésztőrendszerem, és a szakszerű orvosi beavatkozások tömkelegének mellékhatásaitól már-már kezdtem kimúltni ez árnyékvilágból. Azt tehát már régóta megszemenően pártolom, hogy „egészen gyógyítsanak”, más szóval holisztikusan. Jólesik, ha visszajelzik, hogy nemcsak beteg szervem van, hanem itt vagyok még én is, s ha netán valaki még imádkozni is leül mellém, amikor a betegágyat nyomom, az már fél gyógyulás. Mindezek mellett azt azért mégsem tudtam megfejteni, hogy a lyukas fog betömésének mi köze a holisztikához.

Meg is kérdeztem tőle, mire ő így felelt:

– Szeretnék erről még többet megtudni, mert ez egy teljesen új szemlélet, ezért is tervezem, hogy elmegegyek erre a konferenciára.

Nemcsak a kétévenként 50 kredites továbbképzésért utazom el, hanem azért is, mert remélem, hogy tudok valamit hasznosítani belőle a betegeim javára. Jónéhány dolgot magam is fontosnak tartok abból, amit ez az irányzat képvisel. Azt például, hogy ráirányítja a figyelmet a fogászatban használt kémiai anyagok veszélyességére, arra, hogy azok az egész szervezetet mérgezik, ezért lehetőleg nem vegyi úton előállított anyagokkal, hanem gyógynövényekkel próbál kiváltani bizonyos beavatkozásokat. Vagy azt, hogy felhívják a figyelmet az amalgamtömések káros hatásaira; jóllehet ezt Svédországban már betiltották, de hát a világ más tájain a szegényebb rendelők még mindig ezzel dolgoznak. A holisztikusok dogmatikusan ellenzik a gyökérkezeléseket is, de ezzel szemben már fenntartásaim vannak, mert van, amikor csak két rossz közül választhatunk, vagy kihúzzuk, vagy gyökérkezeljük a rossz fogat. Az viszont fontos, hogy a holisztikus fogászat a részeknek, vagyis a fogaknak az egészhez való viszonyát kutatja. S erről nekem is van tapasztalatom. Volt egy betegem, akinek a szájába nézve rögtön láttam, hogy valami nem stimmel. Nem tudtam, hogy mi, de kértem, sőt könyörögtem, hogy csináltasson vérvizsgálatot. Nem hallgattott rám, aztán jó néhány hónap múlva kiderült, hogy leukémiás. Sajnos már későn. Magam is hiszek az összefüggésekben, de a fogászatban még nem magától értetődő az, ahogyan a holisztikusok összefüggésbe hozzák a fogak és a szervek viszonyát, például összekapcsolják a metszőfog állapotát és a veseműködés problémáját. Sőt a fogak és a lelki működés viszonyát is feltérképezik, és szerintük a bölcsességfog felelős a spirituális megvalósításért, a metszőfogak pedig az egóért, a férfi és női minőségért. Ezt túlzásnak tartom, jóllehet elfogadom, hogy a fogak nemcsak a szervezettel vannak kapcsolatban, hanem az egész ember életmódjával. Volt például egy betegem, akinek belül olyan

volt a szája, mintha megégette volna. Ilyet még nem láttam, és fogalmam sem volt, mitől. Aztán elkotytyantotta, hogy ő annyira szereti a Teqillát, hogy akár tíz percig is a szájában tartja, mintegy azzal öblöget, mielőtt lenyeli.

– *Akkor ez a probléma inkább alkoholelvonóhoz tartozik, mint fogászathoz...*

– Szükség van az ún. egység-szemléletre, mert több évtized tapasztalata alapján arra jutottam, hogy aki betér hozzám, annak többnyire nemcsak a foga fáj, hanem valahol az élete is. Ezért nekem előbb a beteg lelkét kell megérintenem ahhoz, hogy a szájában dolgozni tudjak, pontosabban a beteg fog ad lehetőséget arra, hogy esetleg másban is segíteni tudjam.

– *Hű, de szépen mondatd! Máris megbizsergette az ujjaimat az interjúcím: „A fogászat spiritualitása”. De azért mégis, mi ennek a munkahitvallásnak a realitása, amikor a váróban síkideg betegek türelmetlenkednek, az asszisztensnő pedig tükön áll, és nem szeretne túlórázni azért, mert a páciensnek nemcsak tömérdek szuvas foga van, hanem még mázsás lelki terhei is.*

– Azért ez nem így van. Persze hogy nem minden betegem avat be az élete gondjaiba, de azért amíg várjuk, hogy az injekció hasson, van idő egy-két jó szóra, megnyugtatóra. Eleve itt más az orvos-beteg kapcsolat, mert minimum évente kétszer jönnek, ha másért nem, fogtisztításra. S mindig beszélgetéssel kezdem, megkérdezem, történt-e valami változás, mióta nem láttam. Meg aztán tudják rólam azt, hogy hívó ember vagyok, sokan már emiatt is könnyebben megnyílnak.

– *Honnan tudják ezt, hiszen a cégtáblán mindössze az áll: Gentle Touch Dentistry (Gyengéd érintéses fogászat)?*

– A rendelőben mindig keresztyén zene szól. És munkatársaimmal minden reggel közösen elolvasunk egy-egy meditációt. Vehetjük úgy is, hogy ez amolyan reggeli szelíd igei érintés. Onnan felülről. Ami a cégtáblát illeti, a betegeknek nem én adom a szelíd érintést, hanem csak továbbítom, mert én is abból élek. Számomra egyáltalán nem természetes, hogy a munkatársaimmal Igét olvashatok. Eszembe jutnak a régi idők. Amikor otthon agyonagódtam magam amiatt, hogy nem vagyok jó káder, és nem fognak felvenni a fogorvosi karra, mert priuszom volt, két teológus testvé-

rem. Örültem a nagycsaládnak, persze, de azért főtt a fejem amiatt, hogy mit írjak az életrajzomba. Az egyetemen volt néhány vezető, akik ha jó néhány évszázaddal korábban születtek volna, még az egykori Sault is lekörözték volna a keresztyénüldözésben. Most pedig szabadon olvashatok Igét. Persze nem minden munkatársam hívó. A legjobb asszisztensem például egyáltalán nem a vallásosságáról híres, a múltkor legnagyobb csodálkozásomra mégis megkérdezte, hogy megvettem-e már a jövő évi meditációs könyvet, mert ha nem, ő megszerzi. Hiszem, hogy nemcsak a főnökénél akart jó lenni. Lehet, hogy – talán általam – ő is kapott néhány szelíd érintést. De annak is örültem, amikor múlt vasárnap a szájhygiénikus munkatársam kiálltatta már messziről a nevemet a templom udvarán.

– *Azért én mégsem tudom összehozni a fogtömést vagy pótlást és a lelki életet...*

– A szép fogak nemcsak arról szólnak, hogy az embernek hollywoodi mosolya legyen, hanem arról is, hogy az emésztés a szájban kezdődik. És ha az tele van időzített baktériumbombákkal vagy fogak hiányában éppenséggel kimarad az ételfeldolgozás első munkafolyamata, megsínyli a többi szerv. Az emésztetlen táplálék mint mérgeanyag kering a szervezetben, ami a testet-lelket egyaránt terheli, betegíti. A megjavított vagy pótolta fogak az egész életminőséget javítják.

– *Igen, közös tanítónk, Gyökössy Endre mondta, hogy a lélek tükre nem a szem, hanem a vastagbél.*

– Hát igen, és már itt is vagyunk a lelki síkon. A megemésztési tudás lehet akár szakrális történés is. Ha magunkba nézünk, melyikünk életét nem mérgezi megemésztetlen történetek egész sora? Nekem sem volt egyszerű elhagyni szülőföldemet, a nagycsaládot, és itt kinnal-keservvel újrakezdeni! De döntenem kellett: vagy elválok, vagy két picit gyerekek követem a férjemet a messze távolba. Valójában nem volt választásom. Aztán a férjem húsz év elteltével mégis meggondolta magát, és hazament. De hát én hogyan hagyhatnám itt a lányaimat és a betegeimet? Vannak törések, amelyek begyógyíthatatlanok, amelyekkel együtt kell élni. Mindannyiúnknak ki kell innia a maga keserű poharát, amelynek a mérge nem párolog el belőlünk csak úgy! Nincs az az emésztést segítő tabletta, amelyik olyan hatékony lenne, mint ez a

lélekméregtelenítő Ige, amely nekem konfirmációs Igém is volt: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát (mérgező történeteivel együtt), vegye fel az ő keresztyét, és kövessen engem. Mert aki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt, aki pedig elveszti az ő életét énérettem és az evangéliumért, megtalálja azt” (Mk 8,34-35). Vagyis a lényeg ez az önelvesztődés, de ugyanakkor Krisztus- és önmegtalálás is a szolgálatban, nekem a fogászatban.

– *Mégis, te hogyan tudod egészen konkrétan bevinni napi munkádba az Isten-megtapasztalást?*

– *Elejétől a végéig!*

– *Ezt hogy érted?*

– Kezdve attól, hogy már amikor az injekciót beadom, fohászok, hogy ne fájjon a székben ülőnek, és el tudjam zsidbasztani, egészen addig, hogy nem lázadok fel, amikor hozzám jönnek a leghisztériásabb betegek. Igaz, néha megkérdezem magamtól, hogy miért is nekem kell kezelni őket. Ilyenkor persze erősebben kell fohászok, hogy magamat is és őket is meg tudjam nyugtatni. Meg aztán visszagondolok arra, hogy annak idején én is mennyire félttem. Viszont – hála Istennek – vannak olyan betegek is, különösen a férfiak, akik meg el is alszanak, sőt egyenesen horkolnak a kezelés alatt, mert van egy ügyes kis eszköz, ami kipeckeli a szájukat. Különben is fekvő helyzetben vannak, és persze hat az érzéstelenítő.

– *Úgy tűnik, még a fogorvosi székben is lehet relaxálni, sőt elérhetőek akár templomi pillanatok is, amit persze nekem nehéz elképzelni ebben a nagyon aprólékos és nem is éppen gusztusos, szemet, idegeket, kezet és állóképességet próbára tevő munkában...*

– Nemcsak pillanatok ezek, hanem az egész az. Hidd el, nekem már az is csoda, hogy nem én ülök a beteg helyén. Egyáltalán, a csodasorozat már ott kezdődött, hogy másodjára mégis felvettek, és elvégeztem az egyetemet. Gyerekkoromban olyan sokat szenvedtem a fogaimmal, mint kevesen. Volt, amikor hisztériás félelmemben hasba rúgtam vagy lehánytam a fogorvost. Aztán tinédzser koromban egy sportbaleset kapcsán kitört az egyik frontfogam, és egy dúvad szájszész kezébe kerültem, aki úgy adta be az injekciót, hogy az halálközeli élménybe taszított. Szabályosan láttam magam eltűnni a földben. És akkor mintha felülről azt súgta volna Valaki: Te majd másképpen

fogod csinálni ezt. S éppen ezt a nagy félelmet transzformálta bennem segíteni akarássá az Úr Isten. Olyan erős vágy volt bennem, hogy egyszer én gyógyíthassak másokat, lehetőleg fájdalommentesen.

De azt is alig akarom elhinni, hogy itt Amerikában újra sikerült megszerezni a fogorvosi diplomát, s hogy most saját rendelóm lehet. Emlékszem, amikor először elkezdtem itt dolgozni, vártam, hogy aszisztens adja a kezembe a műszereket, amiket alig ismertem. Azt sem tudtam, hogyan kell a lézerrel műteni! Mert más az, hogy a tanfolyamon megmutatják, de aztán ott a beteg. Állandóan Isten erejére kellett támaszkodnom, különben már régen világgá futottam volna, jó messzire a szakmától. Emlékszem, hogy esténként sírva mentem haza, mert annyira alkalmatlannak éreztem magam, és reggelente csak az imádság vitte a lábaimat a rendelőbe.

– *Hát innen nézve nagy utat tetél meg...*

– Nekem még a tegnapi nap is csoda volt, hogy fel tudtam venni a fizetésemet! Éveken át nem maradt semmi, mire kifizettem az adót, a munkatársakat, a sok-sok költséget és a biztosításokat. Mennyien riogattak, hogy tönkremegy a rendelő, mert nekem nemcsak a fogászatot kellett kitanulnom, hanem az üzleti ügyeket is egy teljesen idegen világban. De az imádság hozott elem olyan üzleti konzultánsokat, akikben megbízhattam, és megértették velem: kevés az, hogy jó fogorvos akarok lenni, az üzlethez is értenem kell. És nem szabad összetéveszteni a szerénységet meg a butaságot. Így aztán a sok adósság után valahogy helyreöklentünk.

– *Biznisz és az Úr Isten, ez is jó történet...*

– Hát igen, a múltkor szólt a könyvelőm, hogy a rendelő már nem bírja el ezt a sok ingyen beteget. Mert itt is rengeteg nagyon szegény ember van, de hát nincs szívem nem segíteni. Legutóbb is volt egy drogos fiatalember, akit a nővére hozott hozzám elkeseredve. Hát én még olyan száját nem láttam: különböző mértékben, de kivétel nélkül minden egyes foga el volt szuvasodva! A fiú megígérte, hogy abbahagyja a szert, ezért kezdtem el helyrehozni, pótolni a fogait, amit lehetett. Nagyon örültem, amikor felhívtam, hogy amint elkészültek a fogai, másnap kapott állást, amit korábban hiába keresett. S ha akadok is legalább a fogászati anyagár részletekben való visszafizetése, nem bosszankodom. Leginkább a jézusi mondattal nyugtatom magam: „Velem cselekedtetek meg.”

– *Igen, ennek a történetnek is van „egység”-üzenete, hiszen arról szól, hogy a fogak javulása még a szociális helyzetet is változtat.*

– Nézőpont kérdése: nevezhetjük ezt holisztikának is, de ide inkább pontot tennék, különben érthetetlen a „jöllehet”: jóllehet érdekel ez a terület, de én magamat elsősorban keresztyén fogorvosnak tartom. Nagyon örülök annak, hogy éppen most szerveződik ebben a városban is a Keresztyén Fogorvosok Egyesülete. Egy nyugdíjas lelkész a szellemi vezetője.

– *Olyan sok a keresztyén fogorvos itt?*

– Nagyon magas szintű a fogászati ellátás ebben a városban. Minden szakterület (fogszabályozás, endodontia, szájszabályozás, periodontológia) képviselve van, sőt túl sokan is vagyunk. Kb. százhusz fogorvos dolgozik itt, a mintegy százhuszezer fős településen, s a fogászoknak legalább a harmada keresztyén.

– *Mi a célja az egyesületnek?*

– Valójában még csak most formálódik ez a csapat. Olyasmikről beszélünk, hogy milyen szerepe van a hitnek a gyógyításban, hogyan lehetünk jobb eszközei Istennek.

– *Vagyis hogyan testesül meg, pontosabban válhat megtapasztalhatóvá a „Foggyógyító Isten” a tudásotok és a kezetek munkája által?*

– Igen, éppen ezért a saját lelki gondozása is

fontos szempont. A munkánk során nagyon erős stressz alatt vagyunk, állandó koncentrációra van szükségünk, nagy felelősség terhel. Elég egy milliméternyi véteni, és a fűrővel már a pulpában (fogbélben) vagyunk. De a beteg legkisebb mozdulata is komoly sérülést okozhat a szájban. Nem véletlen, hogy a sebészek után a fogorvosok között is nagyon magas a depresszió és az öngyilkosság. Szóval a lelki erőnlét létkérdés.

– *Akkor ez afféle támogató csoport is.*

– Igen. De segítjük egymást másban is. Például ha valaki megbetegszik, nagyon nehéz megoldani a helyettesítést. Igyekszünk a rivalizálás helyett a szolidaritást erősíteni, és megosztani egymással a szakmai tapasztalatokat. Az egyesületünk foglalkozik munkaerőköltségi kérdésekkel is, például azzal, hogy hol vannak a határai a keresztyén biznissnek. Persze vannak egészen gyakorlati dolgok is. Mondjuk ha hozzám olyan páciens jön, akinek a biztosítótársaságával nekem nincs szerződés, és rákérdez, hogy melyik fogorvoshoz mehetne, akkor nyilván inkább egy általam ismert keresztyén kollégához küldöm tovább. Csak az a baj, hogy nehéz időpontot találni, mert mindenki annyira elfoglalt! De van egy hívó periodontológus kolléga, ő a csapat motorja, leginkább ő szokta felajánlani, hogy nála jöjjünk össze.

– *Ha már elkezdtek közösen is témává tenni a hit és a gyógyítás kapcsolatát, a magad számára hogyan foglalnád össze mindezt?*

– Nekem a munkám és ez a rendelő körülbelül olyan, mint a bibliai példázatban a szántóföldben elrejtett kincs (Mt 13,44). Csak az Úr Isten a megmondhatója, mennyi mindent kellett nekem is eladnom, felszámolnom ahhoz, hogy ezen a területen munkálkodhassak! De nekem most ez a rejtett mennyországom. Olyan megtapasztalások sora, hogy a fogorvosi szék átváltozik Isten megsegítő hatalmának erőt adó színterévé! Igaz, ez a „szántóterület” alaposan el is fáraszt, és nem titkolom, hogy jobban szeretem a pénteket, mint a hétfőt. De van közben egy vasárnap, amikor új erőt kapok: az istentiszteleten is, meg a sportban, az asztaliteniszben.

– *Köszönöm a szép végszót – meg a többit!*

Vörös Éva

Redding, USA, 2016. március 5.